

Кравчук Ольга Юрійвна, магістр державного управління

викладач Національного університету кораблебудування імені адмірала

Макарова, м. Миколаїв

**Політична безпека як основний суб'єкт забезпечення національної безпеки:
механізм реалізації**

Описані результати відкритих наукових і інформаційно-аналітичних джерел з теми дослідження. Зазначено, що сучасні реалії дозволяють стверджувати, що забезпечення політичної безпеки України сьогодні здійснюється в рамках єдиної державної політики зміцнення національної безпеки. Визначено, що механізм забезпечення політичної безпеки детермінований суб'єктно-об'єктними політичними стосунками, а також нормами, способами, методами сфери безпеки.

Ключові слова: політична безпека, національна безпека, механізм забезпечення, нормативно-правова база, суспільні структури.

Забезпечення і національної, і політичної безпеки, як і будь-якого іншого виду безпеки, залежить від сукупності багатьох умов і чинників. Проте безперечно, що ефективне забезпечення безпеки неможливе без комплексного використання політичних, правових, економічних, науково-технічних, духовно-етичних, інформаційних, військових і інших можливостей суспільства і держави. У цьому плані можна погодитись з концепцією дослідника В.Ф. Ніцевіча, який вважає, щоб досягти необхідного стану безпеки неможливо без відповідного механізму. [3, с.6]

Стосовно політичної безпеки, перш за все, зазначимо, що механізм її забезпечення детермінований суб'єктно-об'єктними політичними стосунками, а також нормами, способами, методами сфери безпеки.

Результати аналізу відкритих наукових і інформаційно-аналітичних джерел з теми дослідження, а також сучасні реалії дозволяють стверджувати, що забезпечення політичної безпеки України сьогодні здійснюється в рамках єдиної державної політики зміцнення національної безпеки, є єдністю нормативних, організаційних (інституційних) і практичних дій суб'єктів політики. Розкриємо докладніше суть кожного з цих структурних елементів.

По-перше, виділимо міжнародний рівень. Оскільки політична безпека однієї країни в даний час неможлива без забезпечення безпеки інших країн (суб'єктів міжнародних відносин), більш того, значною мірою залежить від стану безпеки регіону, світової спільноти в цілому, то слід нормативно-правову базу її забезпечення будувати відповідно до прийнятих міжнародних норм і правил, або, принаймні, не суперечити їм.

По-друге, відзначимо рівень політичного керівництва держави (Президент України, Верховна Рада, Верховний Суд). Тут, перш за все, необхідно виділити закони, укази і постанови відповідних (уповноважених на їх підготовку та видання) структур. Нормативно-правову базу забезпечення національної безпеки України складають: Конституція держави, Концепція національної безпеки України, Закони України «Про основи національної безпеки України», «Про службу безпеки України», "Про Раду національної безпеки і оборони України", Воєнна доктрина України, Доктрина інформаційної безпеки України і деякі інші. Таким чином, нормативна правова база системи забезпечення політичної безпеки України, що включає сукупність різних законодавчих актів, закріплює юридичні основи її забезпечення, визначає систему безпеки і її функції, встановлює порядок організації і фінансування органів забезпечення безпеки, а також контролю і нагляду за законністю їх діяльності.

Основу безпеки держави складає конституційний лад, що є системою суспільних стосунків, регульованих Конституцією України, що визначає мету, завдання, систему, структуру, функції держави і його органів. Виходячи з чого виникає необхідність забезпечення захисту конституційного ладу в Україні, що припускає такі напрями даній діяльності, як: забезпечення пріоритету державного законодавства; розробка організаційних і правових механізмів захисту державної цілісності, забезпечення єдності правового простору і національних інтересів української держави; вдосконалення механізму, що перешкоджає створенню політичних партій і суспільних об'єднань, яким властивий сепаратистський та антиконституційний характер діяльності.

Основним суб'єктом забезпечення політичної безпеки є держава, що здійснює функції в цій області через органи законодавчої, виконавчої і судової влади, за допомогою реалізації єдиної державної політики, системи заходів політичного, економічного, правового, військового, організаційного і іншого характеру, адекватних існуючим і виникаючим загрозам.

Безумовно, що провідна роль в державі відводиться її голові — Президентові України, який «є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина», а також «забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави.»[1]

Органи виконавчої влади — забезпечують виконання законодавства України, рішень Президента і Верховна Рада України в області політичної безпеки України; в межах своєї компетенції розробляють нормативні правові акти в цій області і представляють їх Президентові України і Верховній Раді.

Найважливішою ланкою системи забезпечення політичної безпеки України є органи Міністерства внутрішніх справ України, основними завданнями яких є: розробка і вживання заходів захисту прав і свобод громадян України; забезпечення безпеки особи, а також громадського порядку і безпеки; організація і здійснення заходів попередження і припинення злочинів, їх виявлення, розкриття і розслідування; вдосконалення нормативно-правової діяльності органів внутрішніх справ і забезпечення законності їх діяльності.

Місце і роль суспільних структур в забезпеченні політичної безпеки визначається їх «здатністю вирішувати конкретні завдання: попереджуючої сигнальної системи про появу джерел і зростання загроз; раннього виявлення і попередження виникнення кризових ситуацій, конфліктів і суперечностей; захисту прав і свобод, потреб і інтересів громадського суспільства; формування громадської думки; суспільного контролю за діяльністю органів влади і управління, контролю за виконанням їх рішень; залучення широких мас громадян до практичної діяльності із забезпеченню безпеки, стабілізації внутрішньополітичної обстановки, досягненню загальногромадянського миру і

згоди; боротьби з соціальними і моральними пороками, корупцією, безвідповідальністю і некомпетентністю державних службовців» .[2,с.61]

Для ефективного забезпечення безпеки важливо, щоб використовувані методи, способи і прийоми захисту були співвідносні із загрозами, а сили і засоби, що забезпечують безпеку, знаходилися в стані готовності, достатності і здатності своєчасно їх локалізувати. Це торкається як організаційно-правових заходів і матеріально-технічних ресурсів, так морально-психологічного стану і духовно-етичних установок всіх суб'єктів безпеки.

Невід'ємним елементом системи забезпечення політичної безпеки України є її функціонування - механізм, що виявляється в практичній діяльності суб'єктів безпеки.

Забезпечення політичної безпеки України за своєю суттю перманентне. Проте алгоритм функціонування механізму забезпечення безпеки в загальному вигляді складається з наступних етапів:

1. Визначення, конкретизація і уточнення цілей, завдань, пріоритетів забезпечення політичної безпеки.

2. Моніторинг внутрішньо- і зовнішньополітичної ситуації з метою своєчасного виявлення і прогнозування можливих негативних чинників, явищ і тенденцій, а також їх спрямованості, інтенсивності і наслідків для об'єктів політичної безпеки.

3. Розробка програми дій, конкретних заходів з протидії деструктивним і дестабілізуючим чинникам, доведення їх до відповідних суб'єктів безпеки. Даний етап припускає можливість створення нових органів і сил забезпечення безпеки, так і наділ додатковими функціями і повноваженнями тих, що існують.

4. Здійснення практичної діяльності суб'єктів забезпечення безпеки з нейтралізації загроз, мінімізації збитку від них, а також відновленню втрачених якісних і кількісних властивостей об'єктів політичної безпеки. При цьому необхідний ретельний аналіз ефективності здійснюваних заходів в цілях їх своєчасного корегування.

5. Оцінка і прогнозування суб'єктами як результатів діяльності із забезпечення політичної безпеки, так і державної політики, що проводиться, з

метою їх своєчасного корегування щоб уникнути виникнення дестабілізуючих і деструктивних дій.

Механізм забезпечення політичної безпеки формується після усвідомлення політичним класом (елітою) необхідності захищатися, тобто, після певного процесу його консолідації. Формуючи даний механізм, державна влада ґрунтується на тому, що загрози можуть виходити як від інших країн, так і знаходитися всередині країни. Джерело загроз може розташовуватися як поза елітними групами, так і виходити від різноманітних елітних груп і угруповань.

Ефективність забезпечення політичної безпеки України виражається в тому, як система її забезпечення сприяє захищеності політичної системи від деструктивних і дестабілізуючих дій, що функціонує в цілях реалізації національних інтересів держави. Очевидно, що це не тільки один з критеріїв ефективності механізму забезпечення політичної безпеки, але і його основне завдання.

Структурно механізмом забезпечення політичної безпеки є єдність нормативних, організаційних (інституційних) і практичних дій суб'єктів політики.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. /Інститут законодавства Верховної Ради України. – К., 1996 (Нормативний документ Верховної Ради). – ст.102
2. Дзліев М.И. Основы обеспечения безопасности России/ М.И.Дзліев. – М.:ЗАО «Издательство Экономика», 2003. – С.61
3. Ніцевич В.Ф. Національна безпека: теоретичні основи, механізм забезпечення, регіональна складова/ В.Ф. Ніцевич. – Орел: ОРАГС, 2000. – С.6-11.